

Katja Krajnc

Kula - vizionarka

*Stara matrica
žre deklice in dečke.
Peklenska šola.
Regina Kralj*

Ne pomeni, da bo imela jasnovidne lastnosti, čeprav tudi to ni izključeno. Tudi ne pomeni, da bo odkrila nekaj povsem novega. Gre le za splet naključij, ki so jo pripeljale do tega, da bo njen enakovreden sestavni del tudi vizualno gradivo in ne le teksti, ki so sicer osnova (mehkemu) znanstvenemu in strokovnemu delovanju znotraj družboslovja in humanistike. Eno od teh naključij je, da je Kula prvi elektronski časopis z našega področja, kar pomeni, da si za razliko od tiskanih lahko privoščijo malce bogatejši obseg in obliko, »notranjo opremo«, čeprav je po drugi strani prikrajšana otipljivosti in »materializacije« ter tako omejena le na virtualni svet. Drugo naključje pa je, da je ravno zaradi sodobne digitalizacije velikega dela človeškega delovanja in življenja dandanes že vsak po malem okužen z vizualnim dokumentiranjem vsakdanjosti. Seveda družboslovci pri tem niso nobena izjema, kar se vidi tudi v naraščanju uporabe (digitalnih) fotoaparatorov in kamer pri našem delu, pa čeprav ni nujno, da jih uporabljamo načrtno, kot nepogrešljiv sestavni del raziskovanja, ampak pač le beležimo teren še z drugimi sredstvi. Gotovo je že vsak od nas spoznal katero od koristi, ki jo tako vizualno beleženje lahko prinese. Redkejši pa so tisti, ki se z vizualnim ukvarjajo načrtno, čeprav ima področje vizualnega znotraj etnologije in kulturne antropologije že dolgo tradicijo. Kula bo z veseljem sprejemala in predstavljala oboje: vizualno gradivo iz raziskav, ki sicer niso bile izhodiščno vizualne, kot tisto, ki je nastalo kot temeljni del raziskav in so zato tudi njih rezultati vizualni. Vendar bo z veseljem sprejemala in predstavljala tudi gradivo, ki nima nobenih povezav z znanstvenim delom. Naš vsakdanji svet je prenapolnjen s podobami in podobarstvo zavzema velik del človekovega ustvarjanja. Zato je primerno in prav nič odveč, če si dovolimo pogledati, kako svet vidijo ljudje, ki ne prihajajo iz polja znanosti, ampak iz širšega, občega polja vidnosti. Znotraj humanistike nam to ne bi smelo biti tuje.

V naslovu imamo torej vizionarko in malo nižje staro matrico: kako gresta skupaj? Oziroma, kako gresta narazen?

Skupaj gresta *tam*, kjer je vizionarka, na podlagi svojega posebnega očišča-stališča, sposobna vizirati medčloveške odnose, družbeno ureditev kot ujeto v staro matrico, ki zaplaja vedno nove in nove kopije resničnosti, habitusa, ki je peklenki. *Tam* je namreč pozicija znanosti in tam je tudi objektivnost, ideal, h kateremu znanost nezadržno teži. Od tam se težavnost matrične ureditve sveta vidi precej jasno. In na istem mestu že gresta vizionarka in matrica narazen: s svojim gojenim, kultiviranim objektivnim pogledom, z razkrivanjem matrične strukture, je znanost tista, ki s svojim pogledom uničuje vdira v matrico, v fantazijo in iluzijo, ki jo živimo, in jo trga, razveljavlja (razpoka na Kulini naslovnici ...). Pa ne smemo reči, da je znanost zato destruktivna – raje recimo, da je po svoji naravi dekonstrukcijska. Peklensko, hierarhično, po krutih razmerjih moči prepoznavno matrico razgradi, a ne ostane samo pri tem. Zdi se, da si vizionarka po svoji razgraditvi matrice nujno zaželi sestaviti novo, prijaznejšo, kvalitetnejšo zgradbo sveta. Pa četudi ta potem obstaja le kot vzporedno veselje. V tokratnem primeru bo Kula kot vizionarka delno razstavila staro matrico, ki nas žre, ko se spolno istovetimo, in nam pokazala možnosti drugačnega sveta, drugačnih svetov. Na enak način bo poskušala uvesti novost v znanstveno in strokovno periodiko z vključevanjem in poseganjem za različnimi vizualnimi gradivi, ki sestavljajo naše svetove.

V tokratni številki bodo predstavljene podobe, ki so jih različne avtorice in avtorji prispevali zgolj na podlagi ključnih besed: spol in spolnost. In pokazali so marsikaj. Razstava se vleče skozi celo zgradbo revije in je povsem samostojna. Včasih se podobe navezujejo na konkretne teme iz priobčenih člankov, večinoma pa so od njih neodvisne, zato tudi zasedajo svoje lastne strani med samimi teksti - le tam, kjer je avtor-ica članka dodal-a še fotografije, smo jih umestili v sam članek.

Beseda o Kuli in njenih vizualnih prispevkih je tokrat šla od ust do ust, sedaj pa je uradno odprta za vse, ki bi želeli kaj prispevati. Ključni besedi za naslednjo številko sta moč in oblast.

Iskreno se zahvaljujemo vsem avtoricam in avtorjem, ki so prispevali vizualna gradiva za prvo Kulo.